

41 SYMPOZJUM
ZORGANIZOWANE PRZEZ SEKCJĘ PSYCHOLOGII
PRZY KOMISJI NAUKI WIARY KONFERENCJI EPISKOPATU POLSKI
PSYCHOLOGIA MODLITWY
(Olsztyn/k. Częstochowy, 20-22 września 2009)

W dniach od 20 do 22 września 2009 roku odbyło się 41 Sympozjum Sekcji Psychologii przy Komisji Nauki Wiary Konferencji Episkopatu Polski, pt: *Psychologia modlitwy*. Sympozjum odbyło się w Ośrodku Rekolekcyjno-Wypoczynkowym w Olsztynie koło Częstochowy. Było to już kolejne sympozjum zorganizowane przez tę Sekcję Psychologii, a jego celem było pochylenie się nad istotnymi zagadnieniami dotyczącymi współczesnego człowieka. Tym razem, w centrum podejmowa-

nych zagadnień znalazło się jego życie religijne ujęte w perspektywie modlitwy. Próbowano odpowiedzieć na pytania: na ile modlitwa wypełnia życie człowieka oraz na ile jest mu konieczna w kształtowaniu siebie. Treści omawiane na sympozjum mieszczą się w płaszczyźnie szeroko rozumianych zagadnień przynależących do psychologii pastoralnej. Człowiek współczesny, ciągle zagoniony w swojej egzystencji, potrzebuje wyciszenia, kontemplacji, modlitwy, które pozwolą mu odnaleźć się i budować dojrzałą osobowość.

Uroczystego otwarcia sympozjum dokonał ks. prof. dr hab. Henryk Krzysteczko, przewodniczący Sekcji Psychologii przy Komisji Nauki Wiary Konferencji Episkopatu Polski. Witając wszystkich uczestników, złożył życzenia owocnej pracy i wspólnego ubogacenia się wiedzą. Ciepłe i bardzo miłe słowa do uczestników sympozjum skierował w czasie liturgii Mszy św. ks. biskup dr Adam Lepa, dziękując uczestnikom za możliwość intelektualnego zmierzenia się z zagadnieniami dotyczącymi modlitwy w perspektywie psychologii pastoralnej. Przyznał, że zagadnienie to jest ważne dla Kościoła, który pragnie poprzez modlitwę przybliżyć człowieka do Boga.

Na całość sympozjum składało się sześć sesji, w każdej z nich natomiast było po trzy lub cztery wystąpienia prelegentów z różnych ośrodków naukowych, m.in. Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Papieskiego Wydziału Teologicznego w Krakowie, czy też z Wydziałów Teologicznych: Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu i Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego. Wśród prelegentów była liczna grupa wykładowców z różnych Wyższych Seminariów Duchownych oraz osoby czynnie pracujące w psychoterapii.

Tematyka poszczególnych wystąpień była różnorodna, bogata, inspirująca i twórcza. Wymagała odpowiedniego przygotowania, zaangażowania i sformułowania wniosków, które mogłyby wspomóc formację do życia modlitwy. Stąd też, praca na poszczególnych sesjach nie ograniczała się jedynie do wystąpienia prelegenta, ale była kontynuowana podczas dyskusji, twórczej polemiki, wyrażania własnych opinii i refleksji. Właśnie ta formuła polemiki i dyskusji oraz brak wyraźnego pośpiechu, który jest bólem wielu konferencji i sympozjów, pozwolił na interesujące spostrzeżenia i wnioski. Tematy wystąpień na poszczególnych sesjach były następujące: *Psychologiczno-pastoralne aspekty modlitwy* (ks. prof. dr hab. Henryk Krzysteczko), *Modlitwa wobec sytuacji deficytu ciszy* (ks. bp dr Adam Lepa), *Psychologia spotkania osobowego* (ks. prof. dr hab. Zenon Uchnast), *Modlitwa indywidualna: wieloznaczność pojęcia i wielowymiarowość refleksji* (ks. dr Marcin Cholewa), *Modlitwa bezdomnych* (ks. dr hab. Franciszek Głód), *Modlitwa Polaków po śmierci Jana Pawła II* (ks. dr Jan Dziedzic), *Modlitwa a jakość życia w perspektywie psychologii zdrowia* (ks. dr Dariusz Krok), *Wrażliwość sumienia a praktyka modlitwy* (ks. dr Dariusz Buksik), *Modlitwa dorosłych w drugiej połowie życia a personalny wymiar religijności* (O. dr Borys Soliński OFM), *Rola modlitwy w profilaktyce i terapii uzależnień* (ks. prof. dr hab. Czesław Cekiera SDS), *Medytacja a reakcje emocjonalne u młodzieży* (dr Agnieszka Kulik), *Poziom lęku a modlitwa* (ks. lic. Wojciech Mozdyniewicz), *Przyczyny trudności w modlitwie* (ks. prof. dr hab. Marian Wolicki), *Trudności w modlitwie w kryzysie u siostr klauzurowych* (s. dr Elżbieta Beata Jaszczyk OSC), *Stosunek do świata i norm osób o różnym poziomie religijności i duchowości. Badania empiryczne studentów* (ks. dr Marek Jarosz, dr Michał Wiechetek).

Wszystkie wymienione tematy wystąpień oraz zakres podejmowanych polemik są dowodem na potrzebę szerokiej dyskusji w gronie nie tylko psychologów, ale także pedagogów i wychowawców odpowiedzialnych za kształtowanie człowieka. W wielu wystąpieniach przewijała się bardzo istotna myśl, a mianowicie wskazanie, że rozwój człowieka trwa przez całe życie. Również przez całe życie człowiek rozwija w sobie drogę modlitwy i kontemplacji. Indywidualna modlitwa, czy też medytacja lub kontemplacja, zbliża człowieka do Boga i uaktywnia go w różnych płaszczyznach jego funkcjonowania. Jednocześnie podkreślano, że rozwój powinien być zintegrowany, a będzie taki wówczas, gdy osoba będzie gotowa do działania w relacjach interpersonalnych, społecznych oraz będzie zdolna do ciągłej samorealizacji, do samourzeczywistniania siebie poprzez modlitwę rozumianą jako indywidualny sposób spotkania się z Bogiem osobowym.

Należy podkreślić, że psychologiczne narzędzia badawcze coraz pełniej i lepiej mogą być wykorzystane również w badaniach nad zagadnieniem modlitwy. Mogą one stać się pomocą w pokazaniu tego, jaki jest istotny związek rozwoju indywidualnej drogi modlitwy z budowaniem dojrzałej osobowości. Wiele badań psychologicznych wskazuje, że modlitwa pomaga człowiekowi w rozwoju jego osobowości, podnosi go na wyższy stopień duchowości, umoralnia, zmienia życie osobowościowe dzięki relacji z Bogiem, wspomaga w trudnych sytuacjach, stwarza możliwości konstruktywnego rozwiązywania problemów, uczy skruchy i gotowości przebaczenia, obniża lęk i napięcia, sprzyja uświadomieniu sobie głębokich potrzeb, przygotowuje na wydarzenia w przyszłości czy też sprzyja integracji osobowości człowieka.

Szereg wystąpień oraz dyskusji skupiło się w dużej mierze na zagadnieniach dotyczących znaczenia modlitwy dla indywidualnego rozwoju osoby i budowania – w oparciu o nią – trwałej osobowości. Jednocześnie przedstawiono szereg badań empirycznych wykorzystujących różne narzędzia psychologiczne do pokazania związków między religijnością, lękiem, poziomem samooceny, cechami osobowości a modlitwą.

Całość sympozjum zakończyła wspólna dyskusja. Wyrażono nadzieję, że działalność Sekcji Psychologii przyczyni się do coraz lepszego rozumienia i wykorzystywania osiągnięć psychologii nie tylko w gremiach naukowych, ale przede wszystkim w różnych grupach pomocy psychologicznej powstających na terenie Kościoła lokalnego. Będzie to istotny wkład w pracę ludzi, którzy, aktywnie uczestnicząc w życiu Kościoła, pragną też otrzymywać fachowe i rzetelne wskazówki w chwilach trudnych wyborów, kryzysów, problemów związanych z wychowaniem dzieci, lub porady dotyczące skutecznego i mądrego rozwiązywania konfliktów powstających w małżeństwie. Będzie to także pomoc w rozwoju indywidualnego świata modlitwy, poprzez który człowiek ubogaca się osobowościowo, społecznie i kulturowo.

Ks. Dariusz Buksik SDB
UKSW, Warszawa